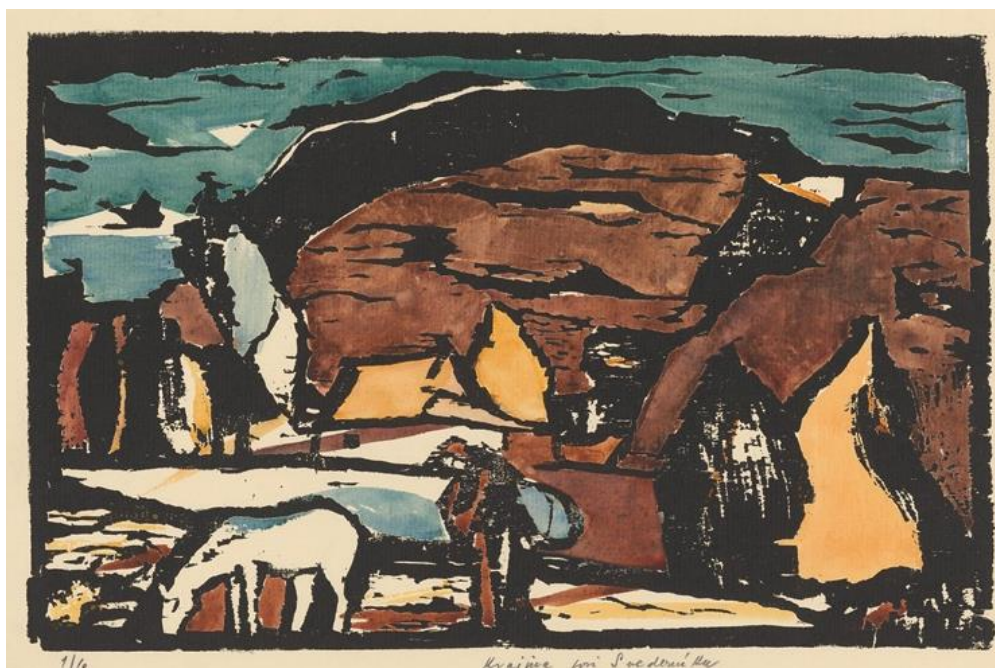

Svederník - pozri *Slovensko*

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Svedern%C3%ADk>

V. Hložník: Svederník (1947)

V. Hložník: Krajina pri Svederníku (1947)

V. Hložník: Večerný Svederník (1947)

Svedkovia Jehovovi - pozri *Abaddon, eschatológia, JHVH, Jahve, Antikrist*

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D1%81%D1%85%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%B%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D1%8F_%D1%81%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B9_%D0%98%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D1%8B

svedomie - pozri *Erínye: Thisifoné, Megaira, Allekto; Nero; kavka (www); bohovia pomsty a zlého svedomia; hriech*

svet - pozri *prevrátený svet; začiatok a koniec sveta; blázon (Baleka); bohovia (Encyklopaedia Beliana); stvorenie sveta; chaos; bosorky/strigy/čarodejnice; ríšske jablko (Biedermann); karneval; klauzúra; Kóhe-núr/Koh-i-Noor; križ spojený, kruh rozdelený horizontálou, kruh rozdelený zvislou sigmau*

svet hmotný - pozri *realita/skutočnosť*

svet imaginárny - pozri *imaginácia, fantázia, obrazotvornosť; hmotný svet, realita/skutočnosť*

svet prevrátený - *prevrátený svet*

svet technológie - pozri *futurizmus, U. Boccioni*

svetadiely - *štyri svetadiely*

svetelná stálosť - *stálosť svetelná*

svetelní bohovia - *bohovia svetla*

svetelné farby primárne - *primárne farby svetelné*

svetelné farby sekundárne - *sekundárne farby svetelné*

svetelné symboly - *symboly svetelné*

svetelný kontrast - *kontrast svetelný*

sväté prijímanie - pozri *prijímanie*

tzv. **svetlá** - *štetce* s krátkymi chlpmi na vyberanie farby z miest, ktoré majú zostať svetlé

svetlík - strešné *okno* zvyčajne vystupujúce zo strešnej plochy s cieľom osvetliť a vetrať povalové priestory; pozri *architektúra*

svetlo - gréc. *phos*; lat. *lumen*

1.princíp, ktorý je spájaný s princípom *ohňa*; kategória svetlo a *tieň* v priebehu vývoja nadobúda konkrétny filozofický a morálny význam; svetlo považované za prirodzenú prírodnú silu, ktorá postupom nadobúda význam zhmotnenej mravnej sily, napr. iránska náuka o večnom kolobehu svetového ohňa, v ktorom sa všetko rodí aj zaniká a ktorá je súčasne predstavou zákona o kozmickej *spravodlivosti*; v stredovekej Európe známa prostredníctvom starogréckej prírodnej filozofie, predovšetkým Herakleitovho učenia (Herakleitos z Efezu, †480 pr.Kr.: „svet nestvoril

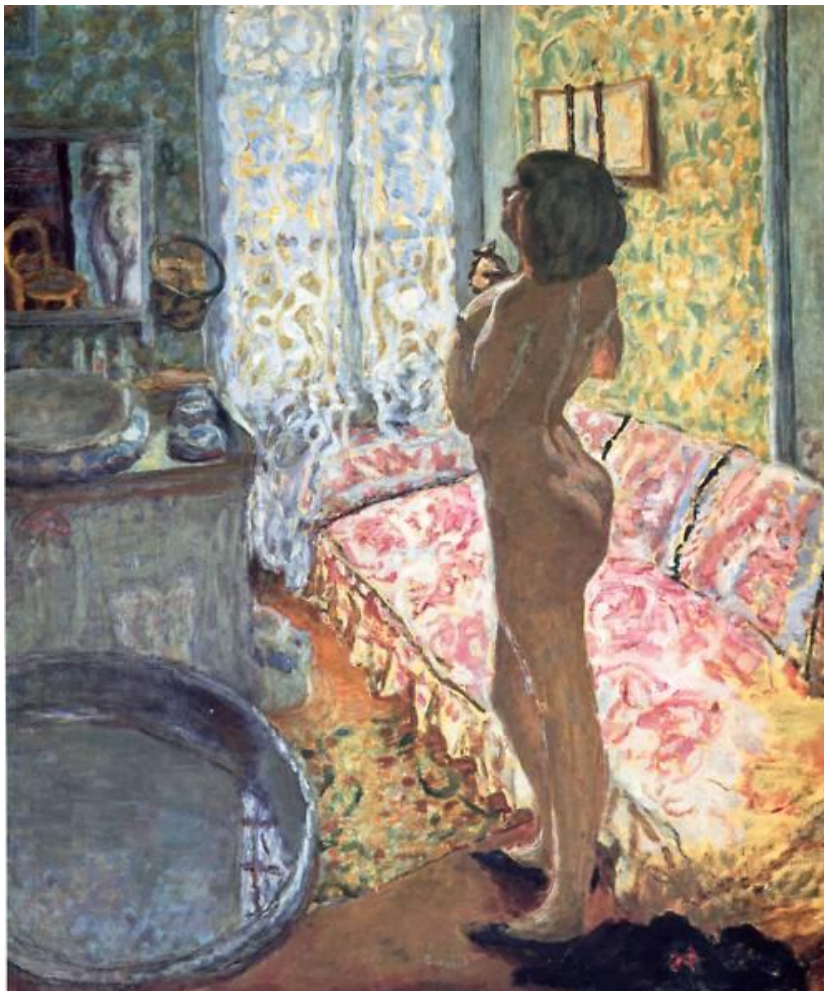
žiaden z bohov alebo ľudí, ale vždy bol, je a bude večne živým ohňom, rozsvetujúcim sa a hasnúcim podľa miery“; pozri *ateizmus*); bol vyslovený názor, že Herakleitova náuka a jej kozmický princíp ovplyvnili dobové európske maliarstvo (svetlo v *maliarstve* prezentované zlatou plochou, v *grafike* bielou plochou), napr. české maliarstvo 14.st. (Mistr Teodorik, Mistr Třeboňského oltára), že ovplyvnili aj vznik *grafiky* ako samostatného a svojbytného odboru výtvarnej tvorby, ktorý vychádzal rovnakých významov svetelného kozmického princípu; výtvarné prostriedky bielej a čiernej plochy vyjadrovali etický zápas svetla a temna, spravodlivosti a bezprávia a boli výtvarne a technicky modifikované aj neskoršie až do súčasnosti (témy spravodlivosti a bezprávia, využívané v agitačnej funkcii však vychádzali určite aj z možnosti pohotového vyjadrovania, nenáročnosti na uchovávanie, ochranu a prezentáciu)

2.elektromagnetické žiarenie schopné vzbudiť zrakový vnem; vo výtvarnom umení popri *farbe* a *líni* hlavný výrazový prostriedok *maliarstva*; svetlo dané tromi faktormi: smerom, množstvom a kvalitou

pozri *halo*; *holografia*, *farebné videnie*, *Purkyňov fenomén*, *chróma*, *farebná indukcia*, *lom svetla*, *farebné zložky bieleho svetla*, *primárne svetelné farby*; *chromatičnosť*; *osvetlenie*; *línia*, *valér*, *kruh*, *farba biela*; *benátska škola*; *luminokinetické umenie*/ *luminodynamizmus*, *luminizmus*, *rayonizmus*, *op-art*; *optický/vizuálny*, *vizuálna poézia*, *kinetický balet*, *kinetické umenie*/ *kinetizmus*; *abstraktné umenie*; *Narodenie Pána - Klaňanie Márie* (Hall); *bohovia svetla*, *gryf*, *havran*, *kohút*, *jašterica*, *jeleň*, *palma*; *koruna*, *kruh*, *kríž slnečný*, *kvetiny*, *ľalia*, *oblak*, *oheň*, *nebo*, *pochodeň/fakľa*, *oliva/olivovník*, *zlato*, *kadidlo*; *Jaldabaoth*; *Šamaš*

G. Doré: Zrod svetla (drevoryt, 1866)

P. Bonnard: Model v protisvetle

K. Hofer: Čierny pokoj (1943)

svetlo betlehenské - *betlehenské svetlo*

svetlo bleskové - *bleskové svetlo*

svetlo bodové - typ *osvetlenia* z jedného *bodu*, náprotivok *svetla rozptýleného*

G. de La Tour: Kajúčna Mária Magdaléna (1625-1650)

svetlo difúzne - difúzne svetlo

svetlo interpretačné/svetlo výkladové - svetlo ako prostriedok významového výkladu *sochy*, ktorý vizuálne utvára hmotu sochy typom *osvetlenia*; to môže byť v súlade s pôvodným umelcovým zámerom, ale aj môže dávať dielu významy, ktoré umelec pôvodne nezamýšľal

svetlo komplementárne - pozri *osvetlenie doplnkové/komplementárne, komplementárny kontrast, komplementárne farby*

L. Alma-Tadema: Mária Magdaléna (1854)

F. Gyurkovits: Autoportrét

svetlo Kristovo - lat. lumen Christi; *liturgický spev na Bielu sobotu*

svetlo monochromatické - monochromatické svetlo

svetlo odrazené/svetlo komplementárne - *svetlo*, ktoré nepriamo osvetľuje tie časti predmetu, ktoré sú v *tieni*; trocha odrazeného svetla sa prakticky uplatňuje všade ale najvýraznejšie je v silno osvetlenom prostredí - *plenéri*; odrazené svetlo pomáha vnímať tvar predmetov a umocňuje objem (pozri *tieň skutočný*); odrazené svetlo sa dosahuje aj *osvetlením doplnkovým*

svetlo prirodzené - *svetlo* prírodného zdroja, *slnka*; vzhľadom na veľkú vzdialenosť zdroja šírené v rovnobežných vlnách na rozdiel od *svetla umelého* > vplyv na *perspektívu tieňa*

W. Turner: Hrad Pembroke, Južný Wales. Blížiaca sa búrka

F. Gyurkovits: Krajina v slnečnom svetle (1921)

svetlo rozptýlené - opak *svetla bodového*; pozri *impresionizmus*; *J. B. Chardin*

C. Monet: Portál Rouenskej katedrály v ranom svetle (1894)

svetlo táborské - táborské svetlo

svetlo umelé - svetlo šírené z umelého zdroja v radiálnych vlnách (porovnaj svetlo prirodzené), čo sa odráža v perspektíve tieňa

G. de La Tour: Sv. František z Assisi (1645)

E. Baschenis: Hudobné nástroje na stole (17.st.)

svetlo večné - večné svetlo

svetlo výkladové - svetlo interpretačné

svetlo základné - základné svetlo

svetlosť - rozpon podper oblúka

svetlosť farby - kvalita farby; závisí od relatívnej veľkosti podráždenia sietnice oka; farby žltočervené t.j. *teplé*, sa javia svetlejšie ako farby z okruhu modrofialových (*studených*)

svetlotlač - tlač z plochy, pri ktorej tlačovú formu tvorí chromovaná želatína na skle s tónovaným *negatívom*; želatína sa odstupňovaným množstvom svetla viac alebo menej vytvrdzuje, a preto viac alebo menej prijíma alebo odpudzuje farbu; nepoužívaný názov pre svetlotlač je *fototlač*, *fototypial*/*albertotypial*/*heliotypial*/*holotypial*/*kolotypial*; svetlotlač používaná najčastejšie v knižnej *ilustrácii* od 20.st., kedy vystriedala *farebnú litografiu*

www: pri svetlotlači sa tlačí z tlačových foriem vyrobených z rovného hrubého skla; na ňom je vrstva chrómovanej želatíny, do ktorej sa po jej uschnutí vykopíruje fotografický tónový negatív; túto techniku u nás zdokonalil Čech Jakub Husník v roku 1868

http://www.daliprint.eu/index.php?zobraz_menu_id=7&zobraz_submenu_id=32

Katedrála v Santiago de Compostela (svetlotlač, 1889)

Pórtico de Gloria, Katedrála v Santiago de Compostela (svetlotlač, 1889)

svetlotlač ofsetová - ofsetová svetlotlač

svetlozelený oxid - Smith: alternatívnym názvom je *zelený titaničitán kobaltu*; *farbivo anorganické*; chemicky oxidy kobaltu, titanu a iných kovov, napr. CO_2TiO_4 ; v indexe farieb pod názvom *Pigmentová zeleň 50*; jasno zelená farba; *opacita*: polopriehľadná; farba pre *keramiku*; stála aj nad 1000 stupňov Celzia; nerozpustná vo väčšine rozpúšťadiel; vyrába sa vysokoteplotnou kalcináciou zmesi kovových oxidov kovov; teprve nedávno zavedený pigment, skôr používaný u *akrylov* ako u tradičných farieb; pozri *pigmenty a farbivá zelené*

světluška - český výraz pre *svättojánsku mušku*

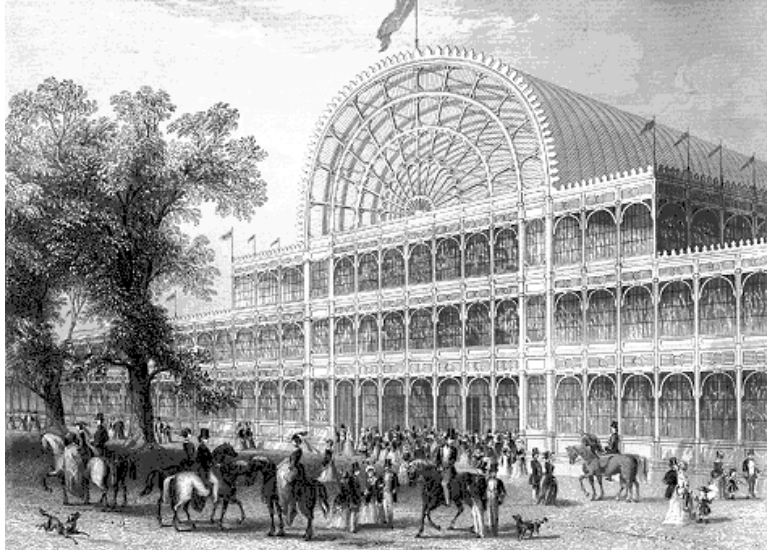
Svetlý pondelok - *Veľkonočný pondelok*

Svetová kronika - *kronika Svetová*

Svetová vojna - pozri *Prvá svetová vojna*, *Druhá svetová vojna*

Svetová výstava v Londýne/Veľká výstava - 1851; pozri *Kóhe-núr/Koh-i-Noor*; *viktoriánske umenie*

-v súvislosti s heslom *viktoriánske umenie*: v pol. 19.st. sa konala prvá Svetová výstava v Londýne, Veľká výstava (1851), ktorá predviedla najväčšie inovácie tohto storočia; jej stredom bol Crystal Palace (Krištáľový palác), konštrukcia zo skla a železa

Crystal Palace (Hyde Park, 1851)

Svetová výstava v Londýne - 1864; pozri *japoneria, japonský drevorez*

Svetová výstava v Paríži - 1839 pozri *druhé rokoko*;

Svetová výstava v Paríži - 1867; pozri *japoneria, japonský drevorez*

Svetová výstava v Paríži - 1889; pozri *Eiffelova veža*

Svetová výstava v Paríži - 1900; pozri *matrioška, C. P. Fabergé, vajce Fabergé*

svetové dedičstvo -

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Sv%C4%9Btov%C3%A9_d%C4%9Bdictv%C3%AD

svetové dedičstvo v Európe - pozri *Európa*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Sv%C4%9Btov%C3%A9_d%C4%9Bdictv%C3%AD_v_Europ%C4%9B

svetové strany - pozri *zrkadlo (Baleka), kozmos; Bráhma, Indra; Tihuantisaua (100+1); Balam; križ tlapkový*

svetové vajce - *vajce svetové*

svetový strom - *strom sveta*

svetská rozkoš - *rozkoš svetská*

svetské panstvo - „*imperium mundi*“

svetský - 1.v architektúre: *profánnny*

2.*laický*; pozri *biblia obrazová*

sviatky veľkonočné - *Veľká noc*

sviatky vianočné - *Vianoce*

sviatočná ikona - *ikona sviatočná*

sviatočné umenie - *insitné umenie*

sviatok - pozri *oktáv*

sviatok Nekvasených chlebov - hebr. חג המצות / Chag ha-macot

<http://sk.wikipedia.org/wiki/Pesach>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Passover>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%A9szah>

www v súvislosti s heslo *Pesach*: Pesach alebo *pascha*, v Biblii Sviatok nekvasených chlebov, nesprávne (židovská) Veľká noc je židovský pútnický sviatok slávený na jar, pripomenka exodu Židov z egyptského otroctva pod vedením Mojžiša; keď faraón ani po deviatich ranách nechcel Židov prepustiť, pobil *Hospodinov* anjel všetkých egyptských prvorođených (ľudí aj zvieratá); Židia si však na Boží rozkaz natreli veraje svojich dverí krvou obetovaného baránka a tak ostali ušetrení (*Ex 12, 3-11*); sviatok sa začína 15. dňa židovského mesiaca nisan a trvá sedem (v

Izraeli), resp. osem (v *diaspóre*) dní; počas trvania sviatku Židia nesmú konzumovať nič kvasené; podľa niektorých religionistov vznikol Pesach pravdepodobne historizáciou dvoch archaických jarných sviatkov, pastierskeho (obeta prvorodeného baránka) a roľníckeho (sviatok nekvasených chlebov); najdôležitejším rituálom sviatku Pesach je *tzv. pesachový seder*, ritualizovaná rodinná večera, pri ktorej hlava rodiny deťom predčíta príbeh exodu Židov z bohato ilustrovanej knižky, pesachovej *Hagady*

Heriban: pôvodne roľnícky jarný sviatok na začiatku žatvy v *Kanaáne* obývanom Kanaáncami alebo *Amorejčanmi* ešte pre hebrejským zabratím Palestíny; po obsadení Palestíny Izraeliti dali tomuto sviatku nový historický význam a spojili ho so slávnosťou *pesachu*, ktorý bol pamätným dňom ich vyslobodenia z *egyptského otroctva* (*Exodus 12,34-39*); sviatok Nekvasených chlebov ako časť „židovskej Veľkej noci“ dostal nový význam; Židia odchádzajúci narychlo z Egypta nemali čas nechať vykysnúť cesto na chlieb (*Leviticus 23,6; Numeri 28,17*); sviatok Nekvasených chlebov trval jeden týždeň; hneď v prvý deň slávnosti sa musel odstrániť z príbytkov všetok kvas a sedem dní sa smel jesť iba nekvasený chlieb; v *Novom zákone* sa sviatok Nekvasených chlebov spomína v súvislosti s prípravou na *Poslednú večeru*; na obrad tohto sviatku nadväzuje *apoštol Pavol* v Liste Korinským 5,6-8 a používa obraz nekvasených chlebov ako symbol nového života kresťanov, očisteného od kvasu *hriechov*, zloby a nepravosti, teda života v čistote a pravde; porovnaj sviatky a zvyky pod heslom *mágia agrárna*; pozri *očista/očisťovanie, Turíce*

sviatok neviniatok - Baleka v súvislosti s heslom *prevrátený svet/mundus inversus*: mundus inversus je stredoveká predstava prevráteného sveta; počas sviatku (28.december) deti bijú dospelých, obdobne ako v *antike* počas *saturnálií* otroci mali voľnosť a boli obsluhovaní svojimi páni

sviatok Posvätenie chrámu/chanukka - hebr. hanukkah – „posvätenie“

Heriban: sviatok, ktorý Židia každoročne slávil od 25.kisleva (november - december) počas ôsmich dní na pamiatku očistenia a posvätenia jeruzalemského chrámu Júdov Makabejským roku 164 pr.Kr.; chrám znesvätili tri roky predtým *Seleukovci* za vlády sýrskeho kráľa Antiocha IV. Epifana (1.Makabejských 4,36-59; 2.Makabejských 6,1-6; 10,1-8); židovský historik *Josephus Flavius* nazýva sviatok Posvätenia chrámu čiže chanukka „Sviatkom svetiel“; podľa *talmudskej* legendy troška *oleja*, ktorý *Makkabejci* našli v chráme, mimoriadnym spôsobom stačila na osem dní; na pamiatku tejto udalosti na sviatok chanukka Židia zažihali vždy jednu sviecu na osobitnom *osemramennom svietniku*; sviatok chanukka sa spomína aj v *Novom zákone*; tento sviatok nadobudol význam aj u Židov v stredoveku a v modernom *Izraeli*; pozri *babylónske zajatie; kandeláber, dreidl, svietnik osemramenný; židovské sviatky; Ježiš na slávnostiach vysvätenia chrámu*

sviatok Stánkov/slávnosť stánkov - Heriban: najdôležitejší z troch židovských sviatkov spojených s púťou do *jeruzalemského chrámu* (*Exodus 34,22n*); bola to slávnosť zberu úrody a obračiek, pri ktorej Izraeliti ďakovali Bohu za úrodu na poliach a vo viniciach; sviatok Stánkov sa slávil celý týždeň od 15.-22. Mesiaca tíšrí (prechod septembra/októbra); meno dostal podľa šiatrov z vetiev a ratolestí, pod ktorými Izraeliti mali bývať po celý čas sviatku; tento sviatok mal pripomínať, že Izraeliti oslobodení z *egyptského otroctva* počas putovania na púšti bývali pod stanmi (*Leviticus 23,42n*); v prvý a posledný deň sviatku sa nesmeli pracovať (*Numeri 29,12-35*); o obetách, ktoré mali každodenne prinášať, boli stanovené presné predpisy; v čase Ježišovho verejného života sa počas sviatku Stánkov konali veľkolepé obrady, sprevádzané rozličnými zvykmi: procesia s kyticami zelených ratolestí, načretie vody z prameňa *Siloe* (bol hlavným zásobovacím kanálom *Jeruzalema*); vodu pri v slávnostnom sprievode niesli do jeruzalemského chrámu a vyliali na oltár zápalných obetí; v evanjeliách s k slávnosti stánkov viaže kapitola z Jána (7): *Ježišov cesta na slávnosti stánkov*; pozri *Ecclesia* (Heriban); *Vjazd do Jeruzalemu*

A. Wierix: Úklady farizejov proti Kristovi. Ježiš vyučuje v chráme (rytina zo série Cirkevný rok, 1575-1625)

sviatok Týždňov – pozri *Turíce*

Sviatok všetkých svätých/Pamiatka zosnulých - tzv. *Dušičky*

sviatok Zoslania Ducha svätého/Zjavenie Ducha svätého/Vyliatie Ducha svätého - *Zoslanie Ducha svätého*

sviatky antické - *antické sviatky*

sviatky židovské - *židovské sviatky*

sviatosť/sakramentum - pozri *osem kresťanských sviatostí* (?), sedem kresťanských sviatostí, voda (v súvislosti s heslom chodenie s tromi kráľmi); *Biela sobota*

Malá čl. encyklopédia: pôvodne grécke *mysteriá*, neskoršie bohoslužobné úkony *kresťanského* kultu, v ktorých sa veriacim dostáva božej milosti; podľa cirkevného učenia bez sviatostí stanovených *Kristom* nie je možné dosiahnuť spasenie ani božie požehnanie (pozri *pelagianizmus*); *katolicizmus* uznáva *sedem kresťanských sviatostí* väčšina *protestantských* cirkví uznáva iba dve sviatosti (krst a prijímanie (*eucharistiú*), čo je výrazom odmietania sprostredkovateľskej roli cirkvi medzi veriacim a Bohom

Hall: úkon alebo znamenie sprostredkovávajúce milosť; zo *siedmich kresťanských sviatostí* vyznáva *protestantizmus* zvyčajne dve (*krst* a *sviatosť oltárnu*), katolíci navyše birmovku, zmierenie (pokánie, spoveď), posledné pomazanie, kňazské svätenie a manželstvo, pričom posledné dve sa vzájomne vylučujú; pozri *interdikt*

sviatosť oltárna - 1.obrad *eucharistie*

2.najsvätejšia sviatosť oltárna, aktom svätej omše premenená *hostia* na telo *Ježiša*; pozri *sakramentár*, *sarcedotale*; *katolicizmus*, *protestantizmus*, *kresťanstvo*; *Božie telo*; *pikardi*; *vino* (Biedermann); *Večera v Emauzách*

H. Schedel (grafik): Paus Calixtus II Burgundský (Norimberská kronika, 1493)

L. Mehus: Peter d'Alcantara udeľuje Terézii sviatosť oltárnu

V. M. Martinček: So sviatosťou

sviatosti kresťanské - pozri *sedem kresťanských sviatostí*
svieca/sviečka - lat. *candela*; gréc. *lámpara*

1. Lurker v súvislosti s heslom *pochodeň*: kresťanstvo väčšinou odmietalo pochodeň ako pohansko-*orgastický* prvok a namiesto nej radšej používalo sviecu; pozri *pútnictvo* (Baleka); *chodenie s tromi kráľmi* (www - svätenie)

2. atribút *Sibyly Líbyjskej, Blažeja*; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

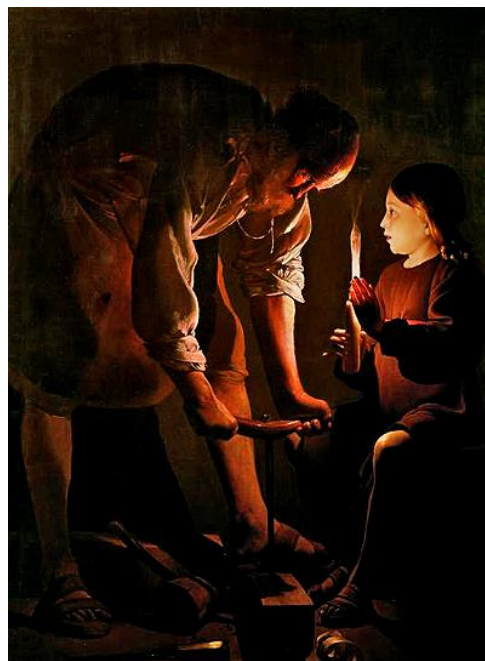
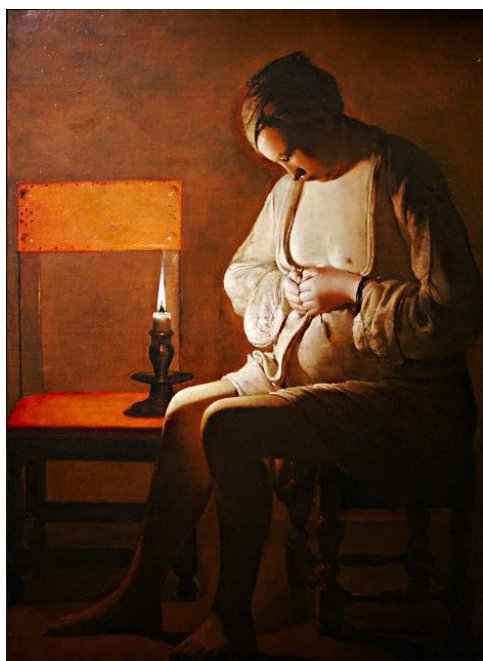
Expres v súvislosti s heslom *Jezuliatko*: v *Írsku* sa dodnes traduje, že na *Štedrý večer* navštevuje krajinu *Judáš Iškariotský*; ak sa ten deň niekto pozrie do *zrkadla*, uvidí ho za sebou, a možno uvidí aj *diabla*; ďalšia írská tradícia hovorí o horiacich sviečkach, ktoré sa dávajú do okien, aby Jezuliatko putujúce tmou nezablúdilo

H. J. Terbrugghen: Melanchólia (1627-1628)

G. de La Tour: Dieťa zahasína sviecu (1649)

G. de La Tour: Žena vo svetle sviečky (17.st.)

G. de La Tour: Jozefova dielňa (17.st.)

G. de La Tour: Výchova Panny Márie (1650)

G. de La Tour: Magdaléna pri čadiacej sviečke (1640)

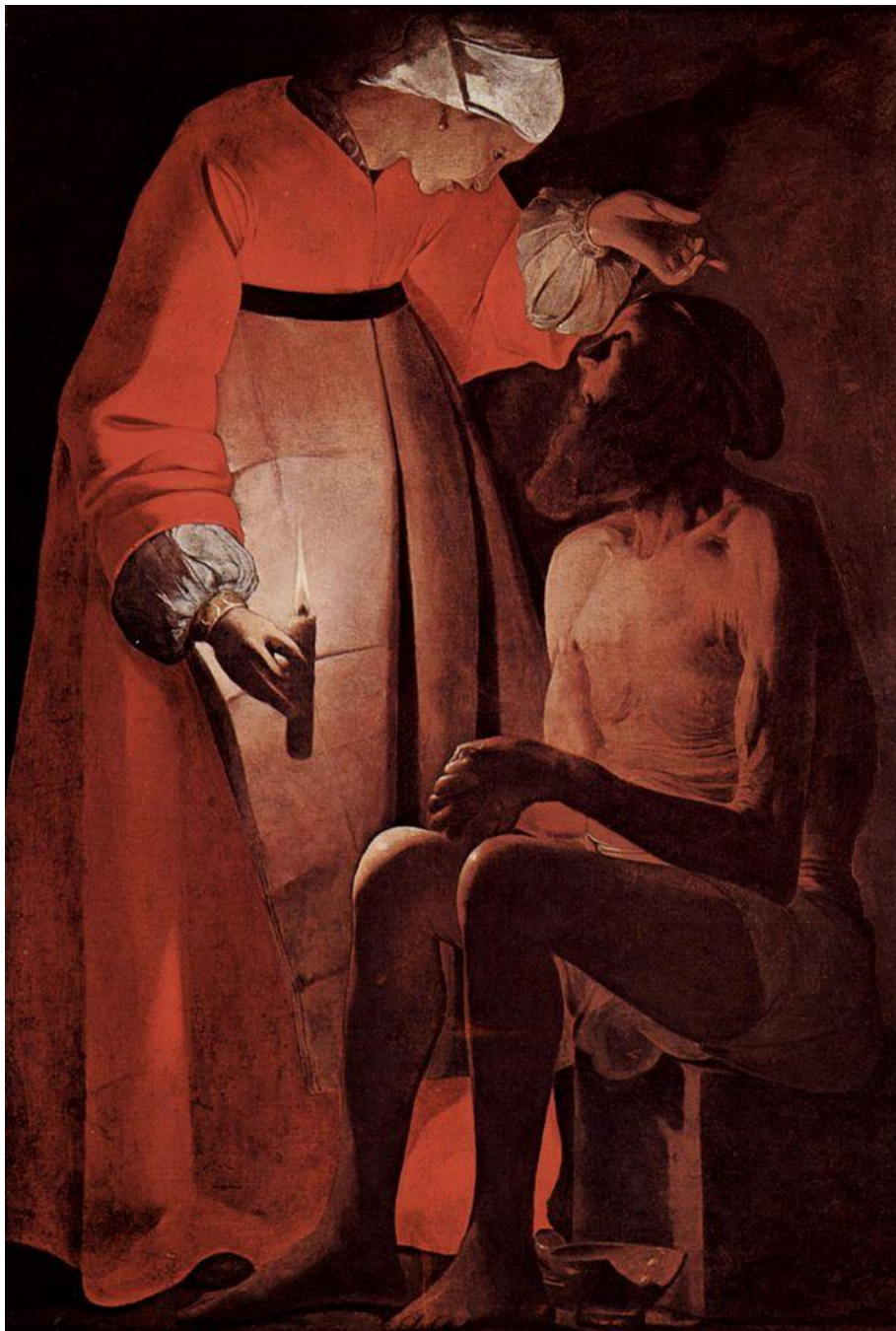
G. de La Tour: Kajúcna Mária Magdaléna (1625-1650)

G. de La Tour: Anjel sa zjavuje spiacemu sv. Jozefovi (1628-1645)

G. de La Tour: Sv. Anna a panna Mária v zavinovačke (17.st.)

G. de La Tour: Jób zosmiešňovaný svojou ženou (1625-1650)

Ch.-A. Coypel: Hra so sviečkou (18.st.)

R. Magritte: Filozofická lampa (1936)

svieca veľkonočná - veľkonočná svieca

svietidlá - kandeláber; svietnik, kahanec, luster; pozri sufita

Ch. Weigel st.: Výrobca svietidiel (medirytina, 1698)

svietnik - lat. candelabrum (pozri *kandeláber*); stojan na sviece (lat. candela – „svieca“); pozri *girandola*, *menóra*, *chanuka*, *kandeláber*, *lampa*, *lucerna*; *jašterica*; *žaba* (Biedermann); *oheň*; *pochodeň* (Heinz-Mohr)

W. van Aels: Zátišie s myšou a sviecou (1647)

P. Claez: Zátišie vanitas (1625)

A. Mucha: Žena s horiacou sviečkou (1933)

A. Anker: Mladá matka pozerá na spiace dieťa pri sviečke (1875)

svietnik adventný - adventný svietnik

svietnik apoštolský - 12 svietnikov spolu s krížmi umiestnené na 12 olejom posvätených miestach katolíckeho kostola, na pamiatku 12 apoštolov; svietniky niekedy nesú obrazy apoštolov

svietnik nástenný - svietnik pripevnený ku stene s odrazovou zadnou doskou

svietnik osemramenný - spojený s víťazstvom *Makabejcov* nad sýrskym kráľom Antiochom IV. v roku 165 pr.Kr. a novým zasvätením *Jeruzalemského chrámu*; stánok bolo treba očistiť kóšer olejom, ktorého bolo veľmi málo; napriek tomu zázračne vydržal horieť osem dní; preto sa na sviatok *chanuky* (sviatok obnovenia činnosti Jeruzalemského chrámu) používa osemramenný svietnik s jedným (deviatym) svetlom (služobníkom), od ktorého sa zapaluje každý deň sprava doľava ďalšia sviečka; pozri *Židia, Hebrejci, judaizmus, synagóga, menóra; sviatok Posvätenia chrámu/chanukka*

svietnik veľkonočný - určený pre veľkonočný týždeň; kovaná noha s trojuholníkovým alebo trojdielnym nadstavcom, v neskorom stredoveku s 12-15 svetlami, po jednom za *Krista, apoštolov*, a niekedy za tri *Márie (Panna Mária; Mária sestra Marty a Lazára; Mária Magdaléna)*

svietnik židovský - menora

sviňa - Biedermann: zviera, ktoré je pre kresťanskú Európu symbolom nečistoty, bolo v starých kultúrach symbolom *plodnosti a hojnosti*; na zobrazeniach na Malte z *mladšej doby kamennej* je zobrazená prasnička s trinástimi cicajúcimi prasiatkami; prídomok starogermánskej bohyně *Freye* bol *Syr* (sviňa); keltská „Veľká biela“ bohýňa *Ceridwen* mala prasaciu podobu a hrdina *Manannan* mal ako atribút sviňu; v *eleuzínskych mystériách* bola sviňa obetným zvierat'om bohyně *Demeter*; u praobyvateľov kanárskeho ostrova *Hierro* mala sviňa úlohu prostredníka medzi ľuďmi a božstvom, sprostredkúvala prosbu o *dážd'*; v starej Číne bola Sviňa posledným z dvanástich znakov *zverokruhu* (pozri *prasa*) a symbolizovala „mužskú silu“; v starom *Egypte* bola sviňa, ktorá zožrala svoje prasiatka symbolom bohyně nebies *Nut*; jej deti ráno mizli a večer sa znova narodili; preto sa v podobe svine zhotovovali *amulety* napriek tomu, že sviňa patrila do družiny *Usírevovho* vraha *Setha/Sutecha*; aj keď slúžila ako potrava a ľudia ju chovali ako domáce zviera, považovali ju za nečistú, hoci nie tak dôsledne ako *Židia* alebo *moslimovia*, ktorí sú judaistickou sektou 7.st.; ako príčina zákazu konzumácie jej mäsa sa uvádza zväčša *trichonóza*, aj keď tu pravdepodobne ide o zámerné odlišenie od *pohanských* národov, u ktorých sviňa symbolizovala plodnosť a bohatstvo; v kresťanstve sa často spomína Ježišov *exorcizmus* v *Gadare*, pri ktorom vyhnal z 2000 posadnutých ľudí *démonov* (pozri *démonológia*) a nahnal ich do stáda sviň, ktoré sa potom vrhlo do mora (*Matúš 8,30*); sviňa je symbolom pažravosti a nevedomosti, ako aj hanlivou prezývkou Židov (alegorická postava *Synagógy* sa znázorňovala na chrbte svine); v pozitívnom význame bola sviňa symbolom pustovníka *Antona z Komy*, lebo jej slanina sa prikladala ako liek pri ružienke (*oheň sv. Antona*); sviňa ako moderný symbol *šťastia* (napr. na *Nový rok*) pochádza pravdepodobne zo zvyku (asi pri streleckých súťažiach) dať poslednému ako cenu výsmechu alebo útechy prasa; hĺbkový psychológ E. Aeppli poukazuje na to, že anatómia svine je bližšia človeku ako hociktoré ho iného cicavca a „sviňa má v ľudskom povedomí svoje miesto“; ako symbol sna sa pokladá za šťastné znamenie; „sviňa je, ako to ukazuje pohľad do chlieva s hlučným krdľom malých prasiatok, šťastnou a snaživou matkou; sen o svini sa spája s pokojným *materstvom*“; vysoké hodnotenie tohto živočicha v predkresťanských dobách, ktoré je v protiklade s väčšinou významov v kresťanskej *ikonografii*, sa stáva vďaka modernej psychoterapeutickej skúsenosti ľahšie zrozumiteľné; pozri *Nut*

Zamarovský v súvislosti s heslom *Theseus*: v *Krommyone* zabil na prosbu roľníkov obrovskú divú sviňu, ktorá ničila úrodu (porovnaj *kalydonského kanca*); bolo to monštrum, ktorého otec bol stohlavý *Tyfon* a matkou *Echidna*

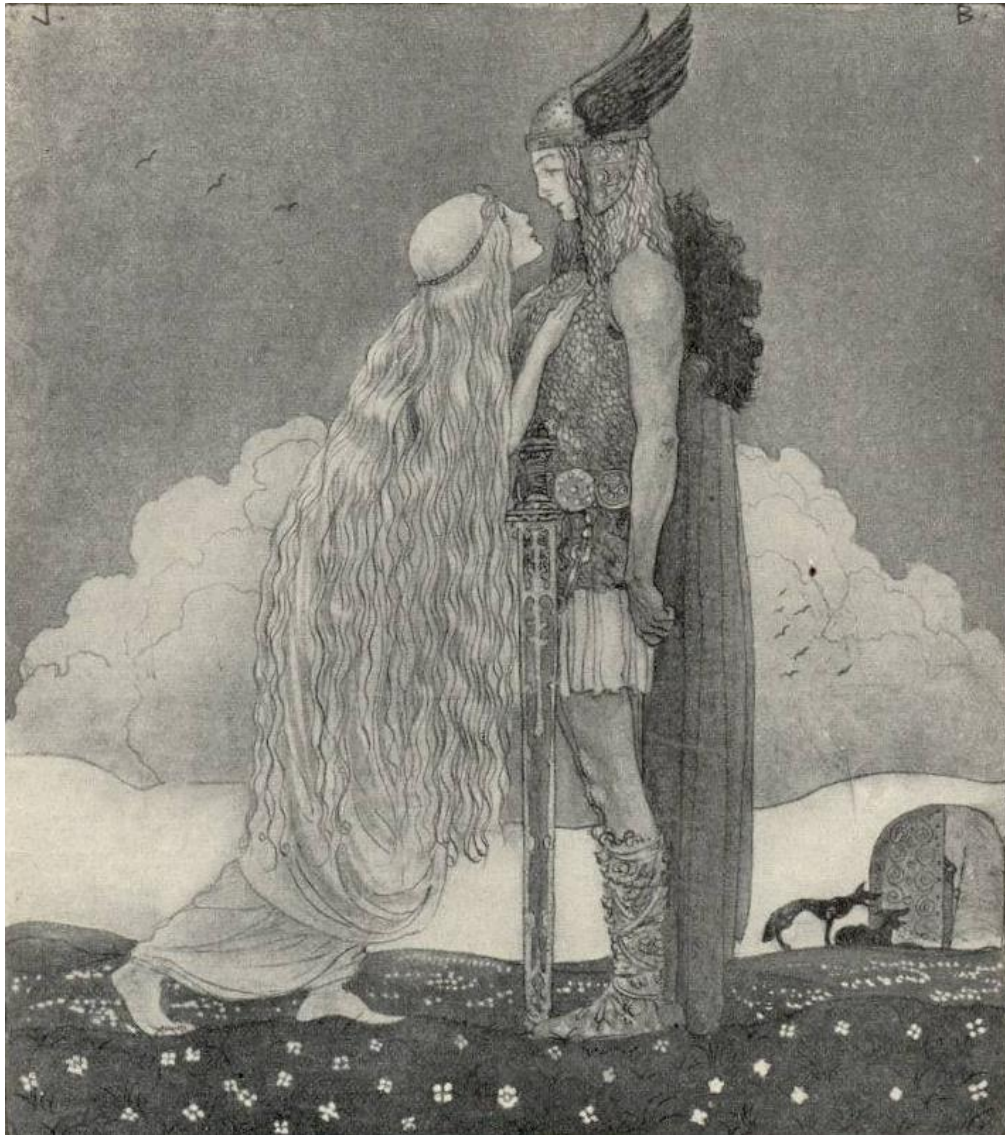
S. van Beest: Trh so sviňami (1638)

Svipdagr - v starej nórcine – „nádejny deň“; hrdina z dvoch starých škandinávskych eddických básní Grógaldr a Fjölsvinnsmál, ktoré sú zahrnuté do diela Svipdagsmál; Svipdagrovi jeho nevlastná matka dala takmer nesplniteľnú úlohu získať za manželku bohyňu *Menglöd*; aby sa mu to podarilo predvolal si tieň svojej mŕtvej matky *Gróa*, ktorá bola šamankou - *Volvou*; Gróa pre neho vykoná deväť kúziel; Svipdagr dorazí do zámku *Menglöd*, kde je absolvuje hru hádaniek, ktoré mu dáva obor *Fjölsvinn*, ktorý vie zodpovedať všetky otázky a je strážcom *Menglöd*; Svipdagr tají svoje meno a vystupuje pod pseudonymom *Vindkaldr* (Studený víctor) a svoje meno odhalí až neskôr; je sprevádzaný vlkmi *Gerí* a *Gifr* (pozri *Gerí a Freki*); po sérii osemnástich otázok a odpovedí týkajúcich sa zámku, jeho obyvateľov a jeho prostredia; Svipdagr sa nakoniec dozvie, že sa brány otvorí len na jednu osobu, Svipdagra; po odhalení svojej identity sa brány zámku otvoria a bohyňa *Menglöd* prichádza pozdraviť svojho očakávaného milenca; pozri *hrdinovia severských mýtov a legend*

<https://en.wikipedia.org/wiki/Svipdagr>

J. Bauer: Vzbud' sa, Gróa, vzbud' sa matka (ilustrácia, 1911)

J. Bauer: Freya a Svipdag (ilustrácia, 1911)

svitanie - brieždenie